

LES BASES ORTOGRAFIQUES DEL 32 O NORMES DE CASTELLO

¿Una codificacio ortografica valenciana o un parany al servici de l'imperialisme catala?

Juli Moreno i Moreno

11 de març de 2005*

I. Justificacio

Sense cap de dubte este podria ser un titol que propiciara un debat entorn a les Bases Ortografiques de 1932, i de "l'acort" d'alguns intellectuals de l'epoca que les adoptaren per a escriure la seua produccio en valencià -independentment de la concepcio que cadascu tinguera respecte de la llengua-.

El debat no es que no haja estat servit i, en massa ocasions, provocant posicionaments que freqüentment s'han situat en els dos pols oposts la qual cosa fa dificil el dialecte; i mes, si se volen impondre concepcions i actuacions divergents sobre aquelles senyes que haurien de ser definidores de l'idiosincracia del propi poble valencià i de les seues manifestacions culturals genuïnes.

L'intencio d'esta aproximacio analitica ad aquell "acort" es just fer vore el proces de catalanisacio llingüística que supongueren aquelles bases per a una codificacio ortografica de la llengua valenciana. A la fi no es voldria fer mes que una aproximacio, baix un prisma i manera de vore, sobre aquell acort i lo que significà eixe document que molts coneixen per les "Normes de Castello" i que realment, els qui el confeccionaren, el titularen **Declaracio i Normes d'Ortografia Valenciana**, i que al seu peu porta la datacio de: "Castello, 21 de desembre de 1932".

II. Les Bases d'Ortografia Valenciana de 1932

L'acort ortografic transaccional que suponen les Bases del 32, que pareix s'adoptà a finals d'eixe any (alguns donen com a data de conclusio de la seua redaccio el 21 de desembre de 1932 –aixina figura en del document que les arreplegar-), no suponen una superacio del conflicte ortografic al que prete posar solucio i, en la majoria de casos, amaga, en moltes de les afirmacions que l'han rodejat, asseveracions completament falses.

Les Bases, en l'esperit en el qual s'han volgut envoltar, responen a un intent d'elaboracio d'una normativa ortografica per a la llengua valenciana en un objectiu clar: acabar en l'anarquia imperant en l'escriptura en el moment en que se gesten. L'intent de codificacio volia unificar criteris i, possiblement, unir a tots els qui feyen us escrit de la llengua propia, facilitar la tasca al mon editorial i mostrar un sol model grafic per a la llengua; tot intencions molt lloables.

La proposta, en aquell moment, no fon mes que un intent i un plec de voluntats, unes, sinceres i vergens, que cregueren en els bons propòsits en els quals s'anunciava

“l’acort”, i unes atres guiades per la finalitat ultima, sempre reservada, de buscar l’unificacio ortografica en el catala. Hauria de transcórrer molt de temps i de donar-se moltes circumstancies a posteriori per a la seua implantacio parcial, que no general, entre els usuaris de la llengua valenciana.

Les Bases del 32 supongueren obrir la porta a solucions estranyes, no sols per a qüestions d’ortografia, sino per al propi corpus lexic i morfológic de la llengua valenciana. Com un cavall de Troia, han supost el sedaç, primer, i el gran colador, mes tart, per a que, els qui regiren els destins polítics de la reincorporacio de la llengua propia en les escoles (anys 80 del passat segle XX) i part dels qui participaren en el seu prestigiament social i lliterari, anaren canviant les formes, les solucions, les expressions i inclús el lexic, menyspreant la realitat valenciana en favor de solucions i formes d’una atra llengua foranea.

1. ¿Qué son realment les Bases del 32, popularisades com a “Normes de Castello o del 32”?

Constituïxen un document molt basic, tan sols cinc fulls escrits. Dit document consta d’un Preambul, en el que es fa una crida i una justificacio sobre l’acort, i una segona part en la que s’arpleguen 32 bases –en les edicions impreses que circularen n’apareixen 34– en l’indicacio de l’ús de les diferents grafies i s’introdueixen ademés les regles d’accentuacio i d’ús d’alguns signes com la dièresis o l’apostrof, aixina com el dels guionets en paraules compostes o, en el cas dels pronoms debils, el seu ús respecte de les formes verbals.

A la fi del document s’inclou la relacio de les persones i entitats que el signaren, tres fulls més, paginats tots en el número 6.

1.1 El Preambul

Possiblement constituïx la part més interessant de tot el document, puix es com una declaracio de principis en la que es trobaria la part ideológica que inspirà l’acort i, inclús, l’oportunisme del moment per a abordar esta tasca; per tot lo qual comporta un valor historic i especialment llingüístic. Valor historic que nos acosta a una situacio espinosa: l’anarquia ortografica, que s’intenta resoldre de la manera més consensuada, oberta i generosa que segurament era possible en un moment de certa rellevancia i influencia del valencianisme cultural i polític, i en un clima favorable al reconeixement de la pluralitat llingüística.

Valor llingüístic perquè la sola llectura del text nos aproxima a un valencià cult, en un respecte per formes propies i vives en la parla i per un intent d’evitar el recórrer a arcaïsmes ja superats, encara que no deixa d’introduir, puntualment, alguns vocables estranys quan no en desús. La pregunta es fa necessaria: Esta forma de presentar el document ¿fon estrategia o un reflex de la manera d’escriure la llengua valenciana del moment? La resposta solament la tenen els seus promotors, pero lo que sí que es cert es que no es fan concessions innecessaries a uns atres codics llingüístics, ni s’usa ni abusa de solucions i de recursos, en general, estranys a la llengua valenciana.

El prolec o preambul es una apelacio al patriotisme i al compromís civic i intelectual per a treballar i millorar per lo que consideren “la més alta manifestació de la personalitat d’un poble”, aço es, “el seu propi parlar”.

Nomes, i com a mostra, s’extrauen algunes de les declaracions que es realisen i donen sentit a les afirmacions anteriors:

-“El nostre poble comença a sentir la dignitat de la llengua pròpia. Deure de patriotisme i de cultura és treballar per a què eixe impuls no s’afeblisca i per a remoure tots els obstacles que s’oponen a la seua expansió”.

-“Posat que el sistema ortogràfic és per força imperfecte i convencional... És la primera, la necessitat de posar d’acord, sincerament i eficaç, a aquells que en les seues produccions intel·lectuals empen la nostra llengua i obtindre després un consentiment automàtic i sense reserves de la massa de lectors”.

-“Els escriptors i investigadors del País Valencià, les Corporacions i publicacions més preparades de la nostra terra, amb un patriotisme que mai no s’enaltirà prou, han arribat a l’acord transaccional que suposa el sistema que ací s’explana. Va sense dir que no hi ha cap vençut, puix les autoritats filològiques que sotafirmen mantenen els seus punts de vista científics, penyora viva de nous progressos”.

-“Al temps, a aquelles autoritats i a la novella generació d’estudiosos pertany la cura i la missió, prou feixuga i prou llarga, d’anar rectificant i millorant un sistema —a base d’amples acords- que deixant a un costat atres raons no pot ser tan madurat com caldria...”.

- “...demandar la cooperació entusiasta del nostre poble en esta obra de depuració, de dignificació, d’estilissació de la llengua vernàcula, manifestació la més autèntica del seu propi esperit i del seu propi geni”.

1. 2 Les propostes ortogràfiques (i lexiques)

En les edicions impreses que circularen s’arreglen en 34 bases les propostes ortogràfiques, totes elles exposades en un to imperatiu i la majoria introduïdes per la fórmula: “S’escriu...”, seguida de la lletra o el dígraf corresponent; i s’acompanyen diferents paraules que contenen dit dígraf o grafia com a exemples. Ben poc es pot dir d’un document tan breu, que no inclou cap raonament ni tractament científic de per què una grafia i no una altra —queda clar, com en totes les ortografies, part de l’arbitrarietat del codi, el qual respon més a un acord, o un estudi preconcebut, que no a uns altres criteris-.

Es destaquen a continuació algunes observacions fetes de la lectura d’estes propostes:

a) Es recomana l’ús d’algunes paraules i a la vegada s’obri la porta a l’ús de termes totalment aliens a la llengua valenciana, que es donen per llicituds (el cas de **amb**, en substitució de la clàssica preposició **ab** -llavors ja pràcticament desapareguda en la llengua parlada- i en substitució de la també clàssica, i actualment l’única forma viva en tota l’àrea valencià parlant, **en**).

b) Es desterra el dígraf **ch**, que representa el fonema palatal africada sort, corresponent a **chiquet**, **coche**, substituïnt-lo per la lletra **x**, que en valencià s’identifica en el fonema prepalatal fricatiu sonor de noms i paraules com **Xixona**, **Xativa** o **xarop**; o pel dígraf **tx**, segons les posicions.

c) Es relega l’ús de la **y** que únicament s’emprarà com a part del dígraf **ny** -per a representar la lletra enye- (fonema nasal, palatal, sonor), de paraules com **canya**, **estany**..., perdent-se esta grafia com la que representa en la llengua valenciana el so

consonantic fricatiu, palatal, sonor -inexistent en català, que únicament posseix un so palatal africac sonor-, cas dels **yo, ya, yuxtapondre** o **yanqui**, que en català fan: jo, ja, juxtaposar, ianqui.

d) No s'atreixen a realitzar l'introducció de la **tz**, dígraf totalment estrany i que en valencià es representa per la **s** (fonema alveolar, fricatiu, sonor), especialment en el sufix **-isar**. Però no hauria de passar massa temps per a que els artífex d'este document l'incorporen en posteriors obres (Carles Salvador no l'introdueix en el *Vocabulari Ortogràfic* editat per L'Estel en 1933, en el que figuren reproduïdes les Bases del 32 com a preàmbul, però sí ho farà posteriorment, de manera especial en la seua *Gramàtica Valenciana* de 1951. També introdueix este dígraf Sanchis Guarner en la seua *Gramàtica Valenciana* de 1950). Els dos coincidixen en que fa referència a un sol fonema i en que pronunciar per separat les dos grafies es una greu incorrecció, la qual cosa choca frontalment en les prescripcions "normatitzadores" actuals, que arriben al ridícul en fer d'este dígraf quasi una "senya" llingüística i, com a tal, desoïnt als "mestres", indiquen que la seua correcta pronunciació consistix en realitzar-la com a dos sons i fonemes separats "t" i "z", tal com ho fan els cataloparlants.

Les Bases, merament ortogràfiques, en un primer moment no significaren una marginació del lèxic valencià ni la seua substitució per un altre lèxic estrany. És interessantíssima la llengua en que està redactat el Preàmbul, com ja s'ha dit, fet us d'un valencià molt correcte en general, a pesar de l'incorporació ja d'alguns catalanismes i diversos arcaïsmes.

Tampoc supongueren, en cap moment, una censura a les formes verbals valencianes, casos com la forma simple del preterit perfecte d'indicatiu, o els increments en **-x** o **-ix** dels verbs incoatius de la tercera conjugació.

1. 3 Els firmants

Com a firmants (vore Anex I) apareixen 52 individualitats, 12 entitats, una editorial (L'Estel) i una revista (*El Camí*). El llistat es el següent:

a) Entitats:

Societat Castellonenca de Cultura, Centre de Cultura Valenciana, Seminari de Filologia de la Universitat de València, Lo Rat-Penat, Unió Valencianista, Agrupació Valencianista Republicana, Centre d'Actuació Valencianista, Agrupació Valencianista Escolar, Centre Valencianiste d'Alcoi, Centre Valencianiste de Bocairent, Centre Valencianiste de Cocentaina, Joventut Valencianista Republicana de Manises, Editorial L'Estel, Revista *El Camí*.

b) Individualitats

P. Lluís Fullana Mira, Lluís Revest Corzo, Lluís Cebrian Mezquita, J. Sanchis Sivera, Salvador Carreres Zacarés, Francesc Martínez i Martínez, Bernat Ortín, Salvador Guinot, Nicolau Primitiu, Àngel Sánchez Gozalvo, Eduard L. Chavarri, G. Huguet Segarra, T. Llorente Falcó, Eduard Martínez Ferrando, Leopold Trénor, Lluís Cebrian Ibor, Josep Pasqual Tirado, Carles Salvador, Llorenç Sorlí, Ignaci Villalonga, Constantí Gómez, Ramón Huguet, F. Almela i Vives, Joan Bta. Porcar, Joaquim Reig, Miquel Martí, E.G. Nadal, Maximià Alloza, Emili Calduc, E. Navarro Borràs. E. Soler Godes, F. Caballero Muñoz, M. Thous Orts, Honori García, Adolf Pizcueta, Miquel Peña Masip, Lluís Sales Boli, Thous Llorens, Joan Simon, Enric Duran Tortajada, F. Mateu Llopis, Francesc Alcayde, Pascual Asins, F. Carreres Calatayud, Manuel Sanchis Guarner,

Antoni Igual, Ferran Escrivà Cantos, Francesc Figueras Pacheco, Joan Beneyto, Angelí Castanyer, Emili Cebrian Navarro, Francesc Bosch Morata.

En relació a les individualitats, molt s'ha parlat sobre com s'arreglaren les seues firmes (es de domini públic que les firmes i adhesions anaren buscant-se cas per cas, quan no casa per casa), i de destacar es que, si bé ad algunes d'estes persones les podem calificar d'intellectuals, ben poques estaven preparades llingüísticament; la majoria, no son possiblement mes que individualitats compromeses en eixe proces de recuperació nacional i idiomàtic del qual es veu imbuida part de la societat valenciana dels anys 30. Un breu estudi biogràfic de cadascu dels qui firmaren l'acort es pot consultar en la publicació d'Alfons Vila i Moreno, *Les Normes del 32. Aportació Documental. (Estudi al voltant de les Bases d'Ortografia Valenciana de 1932)* Lo Rat Penat, 1997.

2. Consideracions al voltant de l'acort

2.1 L'estrategia

Per a començar s'ha de fer constar alguns punts basats en l'estrategia seguida respecte del lloc i del modo en que s'havia de confeccionar i presentar este projecte, el qual ni convence, ni modificà posicionaments ni maneres d'escriure el valencià, no sols entre els que el firmaren sinó inclús entre els qui el redactaren. Aixina, Alfons Vila Moreno en els seus estudis al respecte [1], ja arreplega alguns punts sobre l'estrategia que presidi la redacció i que seguidament, en part, es senyalen:

- a) Es decidí traslladar l'iniciativa a Castello -ya hem vist que parti d'un sector minoritari de Valencia- perquè l'ambient en la capital de La Plana podia ser més propici. Ya hi havia un cert terreny abonat: la Societat Castellonenca de Cultura i el propi Gaetà Huguet Segarra, fill del patriarca i verament valencianista Gaetà Huguet Breva, usaven les normes de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC).
- b) Presentar la proposta com exclusivament ortogràfica i destinada a facilitar la labor de les editorials i unir en la forma als escriptors valencians.
- c) Obviar qualsevol referència a les directrius fabristes-catalanistes, que podien haver ocasionat rebuig, i revestir el document en un preàmbul imbuït pel patriotisme valencià que inspirava l'iniciativa.
- d) Treballar aïlladament en persones i menuts col·lectius per a aconseguir les seues adhesions.

2.2 La desmitificació

2.2.1 ¿Normes d'Ortografia Valenciana?, ¿de Castello?

La pregunta es fa obvia, i es doble: ¿Realment es tracta d'una normativa específica per a la llengua valenciana?, i ¿son unes normes ortogràfiques proposades i dissenyades per estudiosos de l'idioma de la capital de la Plana? A la primera pregunta la resposta podria ser clarament un no; a la segona, l'estrategia marcava que el jove Revest es fera càrrec de l'encomanda sorgida de nuclis declaradament pro-catalanistes de Valencia ciutat.

Si es fa un anàlisi, inclús no massa profund del document, de la seua confecció/redacció i, a més, es contrasta tanta bibliografia generada per este "acort" ortogràfic, es pot concloure:

a) No es tracta d'un conjunt de normes, perquè carixen de corpus i d'un raonament sobre cadascuna de les propostes ortogràfiques que integra el document. Son únicament bases, així figura en el propi document, es dir, un suport o sustent, sense cap argumentari.

b) No son d'Ortografia Valenciana en la seua integritat. Es tracta, i així hi ha autors que ho afirmen en estudiar esta proposta ortogràfica, d'una copia adaptada de l'ortografia de l'Institut d'Estudis Catalans, obra de Pompeu Fabra, adoptada com a oficial per al català a partir de 1913, en la qual cosa es buscaven punts d'aproximació i unió entre les dos llengües.

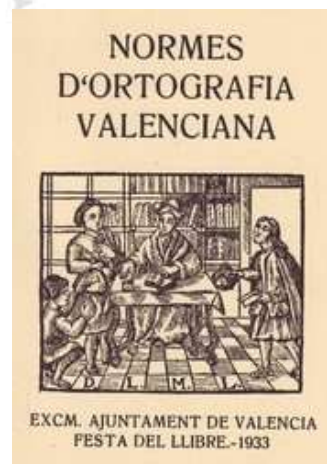
c) No son de Castello. La proposta naix en València, concretament al voltant de la gent que participava en la revista "pancatalanista" *Taula de Lletres Valencianes*, de la qual ixereren 38 números (1927-1928) i que, davant el desgavell ortogràfic, perfilà i buscà un consens en est aspecte. Desapareguda la revista fon una altra publicació, *El Camí* (1932-1934) de similars característiques, auspiciada fonamentalment per Adolf Pizcueta (periodista i polític valencià, 1901-1989) i el seu grup (Joaquim Reig, Gaetà Huguet Segarra, Lluís Revest, Carles Salvador...entre uns altres) la que arreplegà el testic, en deixar d'editar-se *Taula de Lletres Valencianes*. Es per tant des de *El Camí* des d'a on es feu l'encarrec a Gaetà Huguet Segarra per a que propinguerà a la Societat Castellonenca de Cultura, que ja usava les normes fabristes catalanes, la constitució d'un grup de treball per a la redacció de les Bases.

d) Estan inspirades en un criteri totalment personal. Hi hague fortes reticències, en un primer moment, en la pròpia Castellonenca a assumir la missió, puix els seus membres es trobaven molt còmodes en les normes del IEC que ja havien adoptades. Al final pareix que es creà una comissió presidida per Lluís Revest [2], de la que ben poca cosa se sap, si exceptuem que també formava part Carles Salvador. Poca informació hi ha de si es feren reunions de treball, o no, a l'efecte, o si a la fi fon una labor unipersonal de Revest en algun consell de Carles Salvador. Lo cert es que se'ls donà forma i es

publicaren en *El Camí* el 14 de gener de 1933, convidant des d'esta revista a escriptors i entitats a que s'adheriren a les mateixes.

e) La màxima difusió es feu en la ciutat de València, per una banda per mig de la pròpia revista *El Camí*, però fonamentalment per la massiva edició que, en motiu de la Festa del Llibre de 1933, feu i repartí gratuïtament l'Ajuntament del Cap i Casal. Hi hague una generosíssima reedició, a càrrec també de l'Ajuntament de la ciutat de València en 1984, en complir-se el 50 aniversari de les Bases [3]. S'ha de dir que ja en l'edició de 1933 s'incorporaren dos bases més a les originals, sense que conste cap informació sobre el motiu o els autors de l'afegit, ni en quin nou acord es basaven o en quin recolzament contaren.

2.2.2 L'obscurantisme de la proposta

Tot lo relacionat en esta proposta s'envolta d'obscurantisme, de falta de transparència tant en la seua redaccio, l'arreglada de firmes -adhesions-, els posicionaments encontrats... En este sentit:

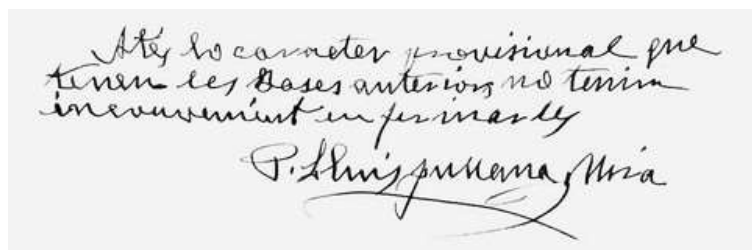
a) No apareixen clarament els seus redactors, encara que es sap que s'implicà directament Revest i participà Carles Salvador fent alguna aportació. Hem de dir que cap d'ells era filolec. El primer fon archiver de professió, i mestre d'escola el segon; si bé es cert que abdos tenen treballs de caràcter gramatical i Carles Salvador destaca com a poeta i escriptor.

Revest es movia en un dilema: intentar no separar-se excessivament de Fullana, a qui no sols respectava, sino que considerava una autoritat en matèria de llengua i a qui fa varies referències en la seua obra *La llengua valenciana. Notes per al seu estudi i conreu*, i per una altra banda justificar la teoria que s'anava imponent d'una llengua única i sorgida en Catalunya, des d'a on s'expandiria, i donar aixina resposta a l'encarrec d'Huguet Segarra.

b) No es feu un document producte de l'estudi i l'investigació de les diferents normatives en que s'havia escrit el valencià (vore Annex II), ni tampoc de la lexicografia i gramàtiques publicades en esta llengua en anterioritat. Igualment s'obvià a associacions pioneres en la recuperació cultural i lingüística del moviment valencianista, com Lo Rat Penat, o a filolecs de la talla del Pare Lluís Fullana i Mira, als quals despuix si que se'ls reservaren els primers llocs de firma per a prestigiar i fer millor promoció del document. S'ha de recordar l'intent de Lo Rat Penat de buscar esta mateixa solució per a l'ortografia unes dècades abans (1912-1913) i l'encarrec que se li feu de redacció d'unes normes al Pare Fullana. Aci les sessions si que foren públiques, obertes i participatives, implicaren als escriptors i usuaris, i es realisaren diferents assemblees i debats al respecte fins a aconseguir una codificació (Normes de 1914) que posteriorment, per circumstàncies, especialment polítiques, com la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930), o de certs posicionaments pro-catalanistes, tampoc seria seguida de manera unitària.

c) L'arreglada de firmes fon buscada i sol·licitada. A pesar de que la revista *El Camí* li donà publicitat i sol·licità les adhesions oferint la seua de la redacció del semanari com a punt de trobada, realment se sap que en moltíssims casos –tal volta la majoria- es buscaren casa per casa les adhesions. Es el cas, entre molts altres, de Lluís Fullana, l'únic filolec que les firmà i perquè el propi Pizcueta anà a Madrid en busca del seu recolzament. El pare Fullana, contrariat i sense estar convençut, però segurament pressionat per la seua condició de religiós o mogut per un esperit de concòrdia, transigí en la firma donat el caràcter provisional que tenien les referides Bases. Lo mateix ocorregué en Lo Rat Penat, que, despuix d'una airada protesta, les firmà atenent a "l'esperit de concòrdia dins la família valenciana" i "les accepta a títol com son provisionals".

- En el document es pot llegir lo que apareix baix la firma de Lluís Fullana:

Ates lo caracter provisional que
tenen les Bases anteriors no tenim
inconvenient en firmarles
L. Fullana i Mira

"Ates lo caràcter provisional que tenen les Bases anteriors no tenim inconvenient en firmarles".

- Tambe Lo Rat Penat, en la seua carta d'adhesio, protestà:

“Acceptem les Bases ortogràfiques i el Vocabulari que integren este quadern [4].

Lo Rat Penat protesta de la inconsideració que representa que sent la més antiga societat valencianista, que tant ha fet per la Renaixença valenciana i que ha estat present en tots els moviments del valencianisme estricte, no haja segut consultada ni menys convidada a la elaboració d'aquestes normes ortogràfiques; més com la seua missió fon, és i deu de continuar sent de concordia dins la gran família valenciana i més encara entre les diverses tendències culturals i polítiques, les accepta a títol com son de provisionals per a que siguen tot lo més unànims que's puga i assolixquen l'èxit que és de desijar”

La carta la firmen: Nicolau Primitiu Gómez (president), Francesc García Gascón, Ricard Sanmartín, Manel Tetuà Cases, Ferran Prósper, Josep Gasch, Vicent Sanchis, Emili Vilella, Emili Baró i Manel Cervera (membres de la Junta).

d) El silenciament de la premsa de l'època que no feu practicamente cap alusio, ni en Valencia ni en Castello, pot ser testimoni de l'opacitat d'este “acort” minoritari.

e) L'escassa documentacio al respecte estigue, fins a giner de 2001, en mans privades [5], concretament en possessio de la familia de Feliu Pizcueta, la qual trague bon partit en vendre uns papers que, al parer de qui aço escriu, no era un llegat familiar, sino que tenia, o en tot cas posseia, en custodia la dita familia.

El Conseller Manuel Tarancón exhibint el document comprat a la familia Pizcueta.

3. A modo de conclusions

1. Les Bases Ortografiques de 1932 foren producte d'una estrategia dissenyada i preparada en els cenaculs a on confluen els unitaristes de les llengües valenciana i catalana, que les propagarien en escrits i publicacions i inclus en processos d'ensenyança (especialment en els cursos per correspondencia creats per Carles Salvador, primer en *El Camí*, i, mes tart, en els que s'oferiran des de la Seccio dels Cursos de Llengua i Literatura Valencianes de Lo Rat Penat, concebuts i dirigits per ell mateixa).

2. Es crea rapidament la confusio lexic a l'introduccio de doblats, categorisant l'us. Aixina paraules preses del catala es presentaran com a les formes mes cultes, en detriment del lexic propi de la llengua valenciana, al que no dubtaren, ni dubtaran posteriorment, en calificar de vulgar o dialectal.

3. Ningu dels implicats en la redaccio de les Bases gojava segurament de la suficient preparacio, d'ahi que feren una copia de la normativa ortografica catalana. Ningu dels redactors consta que fera cap estudi documental ni científic en els quals investigara sobre els antecedents d'unes atres propostes ortografiques, ni sobre els treballs de lexicografia existents, ni menys encara un estudi de camp del valencià autentic, el que es parlava en eixe moment en les diferents comarques del Regne de Valencia, per a confluïr en acabant en una codificacio ortografica i inclus en un corpus lexic traslladable a un diccionari general. L'unic precedent, que menysprearen, fon el dels profunds estudis fets pel filolec i historiador francisca Lluís Fullana i Mira, el nom i prestigi del qual no dubtaren en utilitzar, intencionadament, per a fer creïble "l'acort".

4. La tentativa de normativisacio ortografica, i tots els esforços que comportà, hauria d'haver aprofitat per a obrir vies de consens estrictament valencianes i per a que els filolecs, els llingüistes i estudiosos del tema, revisaren els seus estudis, abandonaren les monolitiques veritats i es dedicaren a coneixer la veritat i la realitat de la llengua valenciana, ben viva i ben "pura" en tantes comarques del territori valencià.

Posats en est estat de coses, encara hui es podria arribar a temps de fer eixos estudis de camp i contactar en valencians que no han fet, i segurament no saben fer una atra cosa, mes que parlar valencià. La pregunta es fa obia, davant de tant de científisme: ¿Es que a cas no conve i nomes interessa que eixes generacions desapareguen, quant abans millor, com a testimoni que son d'una llengua viva? Eixa via, que implicaria ciencia i estudi, no pareix ser ni d'interés ni la triada. Interessa, això sí, la via dogmatica, la que sols se depren en els departaments de filologia catalana de les nostres universitats; esta es l'única que coneixen i practiquen els qui hui dominen els ambits formals.

5. Les Bases del 32 son i estan superades. Ningun dels sectors de la societat valenciana les usa. En un cas, la superacio ve donada per la claudicacio davant dels posicionaments colaboracionistes i de simple copia de les decisions que acorda i adopta l'Institut d'Estudis Catalans. D'un atre costat es prengue el camí que es considerà mes ajustat i, en la decada dels anys 80 del passat segle, es realisà una codificacio ortografica acort a l'idioma que es parla i s'usa com a particular i propi en el Regne de Valencia. Esta codificacio, coneguda com a Normes d'El Puig, es feu en serenitat i en serietat i el seu recolzament, en el seu moment, fon massiu. Esta

Curs d'Ortografia Valenciana per Correspondència

Des de les planes d'*El Camí*, amb Oficines a València i Castelló

Curs gratuït

Es considera matriculat qui envie la primera lliçó

Interessa a escriptors, mestres de escola, estudiants, periodistes, oficinistes, correctors d'impremta, etc., a tots els valencians.

El Curs d'Ortografia Valenciana per Correspondència consistirà d'unes 50 lliçons exposades metodològicament.

Serà un curs complet d'Ortografia Valenciana (grau elemental)

(Obrers, artesans, intel·lectuals: Aprengueu Ortografia!)

Oficines:

València: «Centre d'Actuació Valencianista», c. Barques, 17
Castelló: Plaça del Pintor Carbó, 1.

normativa arribà a ser l'oficial en el Consell Preautonòmic i en ella s'edità moltíssima de la seua documentació, inclús el propi Diari Oficial de la Generalitat. L'arribada del PSOE a la Generalitat Valenciana, en el primer govern autonòmic, i la seua aposta pel model cultural catalanista i catalanitzador, i l'introducció del "valencià" com a matèria curricular baix eixos plantejaments lingüístics, iniciaren una via que ve, des de llavors, constreuint una opció exclusivament valenciana per a la solució d'un problema que se li creà a la societat valenciana a principis del s. XX i esclatava, en absoluta virulència, en la dècada dels anys 70 de la mateixa centúria.

III. I en acabant del 32...

Les Bases Ortogràfiques de 1932 no canviaren els posicionaments de filiació lingüística de la llengua valenciana de les dos tendències: la filocatalanista o sucursalista i l'autoctonista o valencianista. Mentre que la primera s'aniria imponent en els cercles universitaris, l'autoctonista, que propugnava la singularitat de la llengua valenciana i la seua independència de qualsevol altra llengua actual, es faria forta en determinades institucions culturals i acadèmiques, les quals, en comprovar el verdader significat de l'acord de 1932, buscaren una altra solució ortogràfica per a la llengua valenciana. Així s'arribarà a la codificació que proposa la Secció de Llengua i Lliteratura de l'Acadèmia de Cultura Valenciana (posteriorment Real Acadèmia), unes normes ortogràfiques que es feren públiques en 1979 (en l'edició de la *Ortografia*) recolzades per un llarg treball d'estudi i de documentació que es publicaria com a *Documentació Formal de l'Ortografia de la Llengua Valenciana*, en 1981. Estes normes recuperarien grafies bandejades per les Bases del 32 i aportarien solucions que eren acords a la fonètica i a la tradició gràfica valenciana.

La Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV) feu seues estes Normes, emanades de la seua Secció de Llengua i Lliteratura, en sessió plenària de 22 d'octubre de 1980. Estes normes ortogràfiques per a l'idioma valencià s'han popularitzat en el nom de "Normes d'El Puig", ja que fon en el Monestri de Santa Maria dels Àngels d'esta localitat, el 7 de març de 1981, a on reberen l'adhesió i el recolzament de més de mil intel·lectuals i de diferents editorials i entitats valencianistes, entre elles Lo Rat Penat.

Les Normes d'El Puig, que han suposat una superació de "l'acord" ortogràfic de 1932 arribaren a ser oficials durant el període preautonòmic en que la UCD governà la Generalitat. La Conselleria de Cultura d'este govern creà una comissió mixta, en la que participaren intel·lectuals, representants d'entitats valencianistes que s'havien destacat per la promoció i ensenyança de la llengua valenciana en temps difícils i de l'Universitat (la Subcomissió Mixta de Bilingüisme), per a debatre sobre la millor proposta ortogràfica i propondre-la com a model per al sistema educatiu. Les tensions se succedien en les sessions, fins a que tot el sector proper a l'Universitat de València abandonà i deixà d'acudir a les reunions. Les Normes d'El Puig, en alguna llau modificació, s'acceptaren com a oficials, i baix este codi ortogràfic s'aniria introduint el valencià en l'escola [6]. La debilitat del govern de la UCD i la pèrdua de les eleccions per part d'esta formació política feren que el procés no quedara tancat i, en arribar al govern de la Generalitat el Partit Socialista Obrer Espanyol, el seu primer Conseller de Cultura Ciprià Ciscar, anul·larà, per mig d'un decret, lo que s'havia adoptat en matèria lingüística pel govern anterior i oficialitzà les "Normes del 32". El pancatalanisme i el sucursalisme havien guanyat, perquè açò suponia l'arribada a les escoles dels primers mestres de "valencià" formats i mentalitzats en les teories filocatalanistes sobre l'idioma i inclús sobre la cultura del poble valencià. D'una manera vertiginosa començaren a expedir-se titulacions i a ocupar places docents en l'ensenyança obligatòria.

Lo que el PSOE introduí i oficialitzà en aquell primer govern de 1982 [7] es va quedar reduït a l'àmbit de l'Administració -en la que no hi havia res regulat- i en el de l'Ensenyança, a on sí que es regulà per mig d'un decret [8]. A pesar de governar en la

Generalitat durant mes de tres legislatures seguides, mai arribaren a legislar de manera oberta al respecte (si que es promulgà la “Llei d’Ús i Ensenyament del Valencià”, que en sí mateixa no supongue l’oficialisació d’una normativa), ni tampoc optaren per crear un ent normativisador (provablement consideraven que aço estava resolt pel IEC i la seua sucursal en Valencia, la Facultat de Filologia de l’Universitat de Valencia [9] -ara Estudi General-). Hagué d’arribar al poder el *Partido Popular de la Comunidad Valenciana* per a sumir als valencians en una altra guerra idiomàtica en oficialisar el català, d’una manera totalment explícita, en crear l’Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL); una actuació feta inclús en contra de les seues pròpies bases que li havien donat suport electoral durant varies legislatures.

Actualment, i en tot el procés de gestació de la AVL, immers en el maremagnum lleial de confusos i enredrats dictamins, d’incomprensibles preambuls de lleis, d’acords institucionals, etc. difícils de desbrinar i entendre per al ciutadà mig, s’ha inventat un altre terme, per a justificar lo injustificable en haver d’aplicar una normativa que no reflexa, ni de llunt, la realitat idiomàtica valenciana, ni tampoc, estrictament, aquelles Bases del 32, que incloïen algunes concessions al valencià. Ara aquell document, les Bases del 32, ja no pot ser l’acord de referència i feia falta una altra terminologia que amparara la catalanisació idiomàtica sofrida en les últimes dècades; per això s’ha posat en circulació la denominació de “Les Bases de 1932 consolidades”. Açò no és més que una nova argücia per a acceptar i validar tota la producció catalanista i catalanisadora feta en Valencia des dels anys 30 del passat segle i donar cabuda a l’obra i als escriptors que han propagat el català en detriment de la llengua valenciana. Esta terminologia apareix per primera vegada en el Dictamen del Consell Valencià de Cultura (13 de juliol de 1998), sent utilitzada posteriorment en la “Llei de Creació de l’Acadèmia Valenciana de la Llengua” (Llei 7/1998, de 16 de setembre de la Generalitat Valenciana) i, més recentment, en el Dictamen sobre la denominació del valencià d’eixa Acadèmia, de 9 de febrer de 2005 [10].

L’altre gran objectiu era ignorar i silenciar tota aquella producció feta en rigor sistemàtic, però distanciada frontalment del model “convergent” en el català que l’oficialitat propugna i ha consolidat. El silenci és aborronador; ni la més mínima concessió en els mitjans de comunicació que controlen, açò és: tota la premsa escrita -excepte alguna publicació-, la ràdio i, per supòsit, el Consorci “oficial” que és la Ràdio Televisió Valenciana-Canal 9. A pesar de tot lo qual, hi ha un col·lectiu conscienciat que no accepta la catalanisació de la llengua pròpia, la llengua valenciana, i en eixa tasca continuen, en la d’intentant crear consciència a una societat que deu arribar a estimar lo propi per a ser coneguda i respectada en els més diversos àmbits i també en l’Estat i en el context internacional.

Anex I

Entitats i persones vinculades a les Normes del 32

Taula de Lletres Valencianes

Encara que no pogue participar en la cuïta de les Normes, ni tampoc en la previsible adhesió, si que fon el semanari que encarrilà els esforços i buscà a les persones per arribar a la confecció de les Bases del 32, una còpia de les que havia fet Pompeu Fabra per al català i per al IEC en 1913. La pròpia revista feya us, en la seua redacció, d'esta normativa ortogràfica, en alguna concessió.

Taula de Lletres Valencianes fon una revista cultural que es publicà des del 1 d'octubre de 1927 a novembre de 1930, en un total de 38 números. Tingue com a directors, i per est orde, a Enric Navarro Borràs (12 números), Adolf Pizcueta (23 números) i Francesc Almela i Vives (3 números). La revista naixque en el propòsit de quebrar el clima d'indiferència de la societat valenciana, en l'intenció de despertar la consciència de la seua personalitat i el seu renaixement espiritual.

Pero sera "*Taula*", a la fi, l'encarregada de crear el clima i de llançar la crida sobre la necessitat d'alcançar un acort d'unificació ortogràfica. Invità a tots els escriptors en valencià a seguir les *Normes* del IEC en el seu número 35 (agost de 1930). El nucliu proxima a la revista fundarà l'editorial L'Estel.

En la *Gran Enciclopedia de la Región Valenciana* (T.11, pag. 143) diu Ricard Blasco Laguna:

"La fidelidad a la lengua de los valencianos fue mantenida a ultranza y si en un principio, como consecuencia del marasmo que entonces se encontraban las letras valencianas, la revista no quiso pronunciarse por un criterio ortográfico determinado para evitar asperezas, disensiones y enfrentamientos a causa de lo que calificaba como "fantasma pueril", la perseverancia y el tacto de sus promotores fue introduciéndose el corpus de la ortografía científica propagada por el Institut cuyas Normes invitó a suscribir a todos los escritores valencianos mediante la convocatoria inserta en el número 25, correspondiente al mes de agosto de 1930, recibiendo adhesiones de calidad que corroboraron el acierto de la iniciativa, que por causas ajenas a la revista, no tuvo resultados prácticos hasta la reunión de Castellón de 1932. Por todos los conceptos expuestos "Taula" resultó ser el más notable intento de normalización cultural llevado a cabo por la intelectualidad valenciana en el período comprendido entre la postguerra mundial de 1918 y la proclamación de la república".

Este panegíric tilda de científica la normativa del IEC, un calificatiu tan impropio com inoportu per a una codificació unilateral, i possiblement unipersonal, feta en base al barceloní; ¿acás no son científiques les propostes valencianistes (Normes de Lo Rat Penat -1914-, consensuades despuix de diverses assemblees, o les de Lluís Fullana de 1921, 1922 i finalment 1932, fetes en base a estudis profunds de qui dominava varies llengües i tenia coneiximents etimològics i filològics), o son nomes "fantasmas pueriles"? Quan este personage parla de la perseverancia es possible es donara esta virtut, ara be el "tacte" sería un terme que cabria permutar per tactica immoral, aço es, anar fent camí -política de fets consumats- descalificant a qui no pensava de la mateixa manera; es la busca del pensament unic i la descalificació, sense discussió, de qui argumenta d'una altra manera.

Revistes: (1)

- ***El Camí***: Semanari valencianiste, editat en València baix la direcció de Joaquim Reig. Entre els que componien el seu equip de redacció destaca Adolf Pizcueta. A iniciativa seua es gestà l'acort que es materialisà en les Bases del 32. Publicà 134 números (del

5 de març de 1932 al 6 d'octubre de 1934). Fon la que arreplegà el testic de *Taula de Lletres Valencianes*.

Editorials: (1)

- **L'Estel:** Editorial fundada en la ciutat de Valencia en 1928 dedicada a la publicació d'obres en llengua valenciana. En la seua primera etapa, que es prolongaria fins al 1936 es publicaren fins a huit títols en la col·lecció *Quaderns d'Orientació Valencianista*. L'editorial estigué dirigida per Adolf Pizcueta i es gestà en el nucli de la revista *Taula de Lletres Valencianes*. Complí un destacat paper com a propagadora de les normes de Pompeu Fabra i del IEC. Desaparegué, fon reactivada en els anys 70; en esta segona època dirigida per M. Sanchis Guarnier.

Entitats: (9)

- **Societat Castellonenca de Cultura** o *Sociedad Castellonense de Cultura*. Se va constituir en 1919 com una societat de caràcter científic, històric, literari i artístic, l'objectiu primordial de la qual va ser la divulgació i el foment de la cultura en les comarques castellanenques i en el Regne de València. Entre els fundadors estan Salvador Guinot Vilar, Angel Sánchez Gozalbo i Lluís Revest i Corzo. Des de 1920 publica el seu *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura*. Provablement Salvador Guinot participà també directament en la redacció de les Bases del 32, junt a Revest i Carles Salvador.

- **Centre de Cultura Valenciana:** Corporació acadèmica patrocinada per la Diputació de València i per l'Ajuntament de la ciutat de València, el propòsit de la qual era el conreu de l'història i cultura valencianes i de totes les branques del saber. Es creà en 1915 i, a finals de la dècada dels anys 70 del passat segle (any 1978), passà a nomenar-se Acadèmia de Cultura Valenciana, posteriorment Real Acadèmia de Cultura Valenciana (1991). Està organitzada en diferents seccions que abarquen els més diversos camps de la cultura i la ciència i labora de manera especial en el marc valencià.

- **Seminari de Filologia de l'Universitat de València.**

- **Lo Rat Penat** o Societat d'Amadors de les Glòries de València i del seu Antic Regne es fundà el 31 de juliol de 1878 gràcies a l'impuls de Constantí Llobart. L'associació es marcà com a finalitats l'estudi i la difusió de la cultura valenciana, dedicant especial atenció al conreu de la llengua valenciana i a la promoció literària (s'organitzaren els primers Jocs Florals en 1879). Actualment, organitzada en diverses seccions, segueix laborant d'acord en els seus principis fundacionals.

- **Centre d'Actuació Valencianista:** Entitat fundada en 1931, baix la presidència d'Emili Cebrián Navarro, en l'intenció d'establir un organisme neutre i patriòtic que estiguera per damunt de les diferències polítiques que dividien al moviment valencianista. Adquirí nous plantejaments baix la presidència de Joaquim Reig (1933), vinculant-se més a posicionaments de centre i de lo que en acabant seria la dreta regional. En Josep Castanyer i Fons hi hauria un viratge que s'accentuaria després en Francesc Bosch i Morata, els quals impondrien una línia d'esquerra en el Centre que el faria entrar en contacte en l'Agrupació Valencianista Republicana, i d'estos contactes sorgiria posteriorment el Partit Valencianista d'Esquerra.

- **Agrupació Valencianista Escolar:** Grup universitari i valencianista fundat en 1932. Lluità per l'autonomia docent valenciana i fundà l'Universitat Popular Valencianista, en la que s'impartiren classes de llengua, geografia i història de València. Les seues activitats cessaren en 1936.

- **Centre Valencianista d'Alcoy**

- **Centre Valencianista de Bocairent**

- Centre Valencianiste de Cocentaina

Partits/ Agrupacions polítiques: (3)

- **Agrupacio Valencianista Republicana:** Partit polític republicà i nacionalista fundat en 1930. Sorgix d'alguns membres de *Taula de Lletres Valencianes* i de la chicoteta burgesia valencianista radicalisada a imitació d'Esquerra Catalana. El seu orgue d'expressió fon el semanari *Avant*, dirigit per Adolf Pizcueta. L'ideari, laic i clarament federalista, es concretava en els següents punts: desaparició de les províncies, constitució d'un Parlament autocton, oficialisació del bilingüisme, autonomia en matèria educativa i Concert Econòmic en l'Estat Federal, entre uns altres punts programàtics. Este partit polític fon el principal artífex de l'Estatut Valencià. En 1935, passà a integrar-se en el Partit Valencianista d'Esquerra mentre alguns dels seus membres es separaren i crearen Nova Germania.

- **Unio Valencianista:** Partit polític "valencianista" sorgit després de la crisi de 1917. Extremadament vinculat a la "Lliga" de Francesc Cambó. Les actuacions polítiques d'este dirigent catalanista buscaren l'expansió del nacionalisme, que en València es traduirà en la fundació en 1918 d'Unio Valencianista Regional, coneguda com Unio Valencianista, formació sorgida en el recolzament de Joventut Valencianista, de membres de Lo Rat Penat i del financer i polític Ignaci Villalonga i Villalba. D'entre els seus membres destaquen Lluís Cebrián i Mezquita, el seu primer president, i els seus màxims impulsors, Joaquim Reig i Ignaci Vilallonga. Tingue algun èxit puntual (eleccions municipals en el Cap i Casal en 1931) i una ampla presència en el territori valencià; a la vegada que participà en les campanyes pro-Estatut. Es va dissoldre en 1933, en irrompre la *Derecha Regional Valenciana*, en la que s'integraria Ignaci Villalonga.

- **Joventut Valencianista Republicana de Manises:** possible rama de la Joventut Nacionalista Republicana de Rafael Trullenque, 1915. Rebutjà tot allò que tinguera qualsevol paral·lisme en la Renaixença i en el ratpenatisme.

Persones: (52)

- **Alcayde Vilar, Francesc** (València, 1889-1973). Advocat i Catedràtic de Pedagogia de l'Universitat de València.

- **Alloza Vidal, Maximilià** (Castello, 1885-1945). Mege, escriptor, fundador i president de "La Nostra Terra", societat fundada en 1913 pels membres més politisats de la Joventut Nacionalista. Destacà al front d'ella també Gaetà Huguet Segarra.

- **Almela i Vives, Francesc** (Vinaros, 1903 - València, 1967). Periodista i erudit. Fon director de *Taula de Lletres Valencianes*. Cronista oficial de la ciutat de València.

- **Asins Lerma, Pascual** (València, 1896 - Benimaclet, 1948). Mestre, escriptor i poeta. President de "Nostra Parla".

- **Beneyto Pérez, Joan** (La Vilajoyosa, 1907 - Madrid, 1994). Jurista i escriptor, col·laborador de la Societat Castellonenca de Cultura.

- **Bosch Morata, Francesc** (Xativa, 1901 - Mèxic, 1950). Mege i polític. President del Centre d'Actuació Valencianista i responsable directe de la creació de l'Institut d'Estudis Valencians (1937). Fon conseller de Sanitat i posteriorment de Cultura en el Comitè Executiu Popular de València. Col·laborà en diferents publicacions com les revistes *El Camí* i *La República de les Lletres*, així com en el diari *El Mercantil Valenciano*.

- **Caballero Muñoz, Francesc** (València, 1894 -1982). Poeta i escriptor.

- **Calduch Font, Emili** (Castello). Escrivent. Dirigent del Centre Regionalista (1910). En 1939 publicà *Las campanas de Castellón*.
- **Carreres Calatayud, Francesc** (Valencia, 1916-1989). Doctor en Filosofia, professor de l'Universitat de Valencia i cofundador d'Acció Cultural Valenciana (1930).
- **Carreres Zacarés, Salvador** (Valencia, 1882-1963). Erudit. Croniste oficial de la ciutat de Valencia.
- **Castanyer Fons, Angelí** (Granada, 1905 –Valencia, 1974). Politic i escriptor.
- **Cebrià Ibor, Lluís** (Valencia, 1885 -1941). Escriptor i poeta. Archiver de la Diputació de Valencia.
- **Cebrià Mezquita, Lluís** (Valencia, 1851-1934). Mege, politic i escriptor. Croniste oficial de la ciutat de Valencia i President de Lo Rat Penat (1889-1891).
- **Cebrià Navarro, Emili** (Valencia, 1902-1982) Fundador-president i secretari del Centre d'Actuació Valencianista, secretari d'Unió Valencianista i fundador de les Joventuts Ratpenatistes.
- **Durà Tortajada, Enric** (Valencia 1895-1967) Escriptor i politic.
- **Escrivà Cantos, Ferran**. Membre d'Acció Cultural Valenciana.
- **Figueras Pacheco, Francesc**. (Alacant, 1880-1960). Arqueolec. Croniste oficial de la ciutat d'Alacant
- **Fullana Mira, Lluís** (Benimarfull, 1871 - Madrid, 1948). Religios, filolec i historiador. Academic de la RAE i membre del Centre de Cultura Valenciana (ara RACV).
- **García García, Honori** (Vall d'Uxo, 1896-1953). Notari i publiciste.
- **Gómez Nadal, Emili** (Valencia, 1907- França, 1993). Professor de l'Universitat de Valencia, escriptor i politic.
- **Gómez Salvador, Constanti** (Valencia, 1864-1937). Pintor.
- **Gómez Serrano, Nicolau-Primitiu** (Sueca, 1877 - Valencia, 1971). Industrial, erudit i mecenes del valencianisme. President de Lo Rat Penat (en dos ocasions, 1932-1935 i 1959-1961). Deca del Centre de Cultura Valenciana i president del consell directiu de *Proa*.
- **Guinot Vilar, Salvador** (Castello, 1866-1944). Politic i escriptor. Fundador de la Societat Castellonenca de Cultura.
- **Huguet Juan, Ramon** (nebot de Gaetà Huguet)
- **Huguet Segarra, Gaetà** (Castello, 1882-1959). Fill del patrici Gaetà Huguet Brevà. Politic, mecenes i escriptor. Fundador de Joventut Nacionalista de Castello (1909) i Esquerra Republicana del País Valencià (1934). La seua concepció cultural va ser procatalanista, ben al contrari de la de son pare, que fon un extraordinari valencianiste.
- **Igual i Ubeda, Antoni** (Valencia, 1907- Alzira, 1983). Historiador i escriptor. Catedratic d'Institut. Secretari de Lo Rat Penat i Director de Numero del Centre de Cultura Valenciana.
- **Llorente Falcó, Teodor** (Valencia, 1869-1949). Periodiste i escriptor. Director de *Las Provincias* (1905-1949). Deca del Centre de Cultura Valenciana i directiu de Lo Rat Penat.
- **López Chavarri, Eduart** (Valencia, 1871-1970). Compositor, musicolec i escriptor. Catedratic del Conservatori de Valencia, redactor en cap del diari *Las Provincias*.
- **Martí Esteve, Miquel**. Arquitecte castellanenc.

- **Martínez Ferrando, Eduart** (Valencia, 1883-1935). Periodiste, escritor i polític. Declarat catalaniste. Impulsor de Joventut Valencianista i creador dels semanaris *Valencia Nova* (1913) i *Pàtria Nova* (1915). Era un dels integrants de la comissió valenciana desplaçada a Barcelona per a integrar-se en la "Lliga" (1917). Causà baixa en Lo Rat Penat en enfrontar-se en Josep Mª Bayarri i per les idees d'autoctonia cultural que allí es defenien.
- **Martínez Martínez, Francesc** (Altea, 1866-1946). Erudit. Deca del Centre de Cultura Valenciana i vicepresident de Lo Rat Penat. Fon dels mes refractaris a firmar les normes pel seu transfondo catalaniste.
- **Mateu i Llopis, Felip** (Valencia, 1901- Barcelona 1998). Historiador, director de varis archius i biblioteques. Fon director de *Acció Valenciana* i Director del Centre de Cultura Valenciana. Mantingue posicions plenament valencianistes.
- **Navarro Borrás, Enric** (Valencia, 1891-1943) Escritor. Membre de l'Agrupacio Valencianista Republicana i gerent de *Proa*. Director tambe de les publicacions *Taula de Lletres* i *La República de les Lletres*.
- **Ortín Benedito, Bernat** (Valencia, 1893-1940). Mestre i escritor. Autor de la *Gramàtica valenciana. Nocions elementals per a escoles de primeres lletres* (1918). Fon secretari de "Nostra Parla".
- **Pascual Tirado, Josep** (Castello, 1884-1937). Escritor. Membre de la Societat Castellonenca de Cultura.
- **Peña Masip, Miquel**. (Castello, 1899-1975). Mege i polític. Impulsor del diari *Libertad*. Milità en *Acción Republicana*, partit que acabà fusionant-se en atres que donaren lloc a Esquerra Republicana del País Valencià. Mes tart milità en Esquerra Valenciana i acabà exiliant-se, primer a França i mes tart a Mexic a on s'integrà com activiste entre els catalans. Retornà a Castello en 1973.
- **Pizcueta Alfonso, Adolf** (Valencia, 1901-1989). Periodiste, polític i promotor cultural. Vicepresident (1920) i President (1921) de Joventut Valencianista. Seria un dels maxims impulsors de l'Agrupacio Valencianista Republicana (1930). Posà en marcha l'editorial L'Estel i participà en l'iniciativa dels Cursos de Lo Rat Penat (1950). Fon president de la Fundacio Huguet i vicepresident d'Acció Cultural del PV en 1978. Fon, junt a G. Huguet Segarra, el maxim impulsor de "l'acort" ortografic de Castello de 1932. Catalaniste convençut.
- **Porcar Ripollés, Joan Batiste** (Castello, 1889-1974). Pintor paisagiste i escritor. Colaborà en el *Bolleti* de la Castellonenca i impulsà la creacio d'un grup politic valencianiste en Castello, frustrat pel colp d'estat de Primo de Rivera (1923).
- **Reig Rodríguez, Joaquim** (Valencia, 1896 - Madrid, 1989). Advocat, polític i financer. Membre d'Unio Valencianista (1918), regidor de l'Ajuntament de Valencia en 1931. Pertanygue al Centre d'Actuacio Valencianista (1933-1934) a on promogué el semanari *El Camí* i favorí la creacio del partit Acció Valencianista Republicana (1933). Fon membre del Centre de Cultura Valenciana. Se traslladà a viure a Madrid, apartant-se de la politica, pero va continuar conectat al mon cultural valencià a través de Pizcueta. Autor de *Concepte doctrinal del valencianisme*, conferencia pronunciada, i editada, com a Director del Centre de Cultura Valenciana.
- **Revest Corzo, Lluís** (Valencia, 1892 - Castello, 1963). Archiver. Promotor de la Societat Castellonenca de Cultura i autor de *La llengua valenciana. Notes per al seu estudi i conreu*, editada en 1930 per esta Societat.
- **Sales Boli, Lluís**. (Castello, 1908-1981) Funcionari de la Junta del Port de Castello. Fon tambe escritor, folcloriste, dibuixant-pintor i membre destacat de la Societat Castellonenca de Cultura.

- **Salvador Gimeno, Carles** (Valencia, 1893-1955). Mestre, escriptor, poeta i gramatic. Creador dels Cursos Orals i per Correspondencia de Lo Rat Penat, en 1949/1950.
- **Sánchez Gozalbo, Angel** (Castello, 1894-1987). Mege, escriptor i politic. Cofundador de la Societat Castellonenca de Cultura. Simpatisà en la Lliga Regionalista de Cambó, milità mes tart (1924) en la *Unión Patriótica de Castellón* per a finalment col·laborar en el regim franquiste. En este periodo ocupa carrecs importants, president del Colege de Meges de Castello, de la Caixa d'Aforros i Mont de Pietat de Castello, etc. Publicà diversos ensajos, novela i col·laborà en revistes com *El Cuento del Dumenche*, *Arte y Letras*, *Revista de Castellón* o *El Camí*.
- **Sanchis Guarner, Manuel** (Valencia, 1911-1981). Llicenciat en dret, filolec i professor de l'Universitat de Valencia. En el moment de la firma de les Bases tenia 21 anys.
- **Sanchis Sivera, Josep** (Valencia, 1867-1937). Canonge de la Seu de Valencia i historiador. Deca del Centre de Cultura Valenciana.
- **Simón Matutano, Joan**. (Castello, 1911-2004). Tecnic comercial, sent comissionat i delegat de comerç en diferents països fins al seu retorn a Castello. Com a activiste cultural se li reconeix que fon bibliotecari de la Castellonenca i publicà en *Taula de Lletres Valencianes* propiciant la redaccio de les Bases del 32, en la qual jugà un paper prou actiu.
- **Soler i Godes, Enric** (Castello, 1903 - Valencia, 1993). Mestre i escriptor. A banda de publicar en els periodics *El Mercantil Valenciano* o *Las Provincias*, fon redactor i caricaturiste en *El Camí* i *Pensat i Fet*. Junt a Carles Salvador crearà l'Associacio Protectora de l'Ensenyança Valenciana (1934) copia de l'Associacio Protectora de l'Ensenyança Catalana, i tambe junt ad este personage contribuï a la creacio de la Seccio de Filologia de Lo Rat Penat (1949) i a l'organisacio dels primers cursos de llengua en esta institucio. En les postrimeries de sa vida rebe alguna distincio institucional i diferents reconeiximents del mon procatalaniste.
- **Sorlí Ballester, Llorenç**. Castellonenc. Col·laborador de *El Camí*, aportant noticies de Catalunya en la seccio que titulà "El Principat".
- **Thous Llorens, Maximilià** (Valencia 1900-1957). Poeta i col·laborador de *Taula de Lletres Valencianes*, *Avant* i *El Camí*.
- **Thous Orts, Maximilià** (Pravia, 1875-Valencia, 1947). Periodiste, autor teatral i realisador cinematografic. Autor de la lletra de l'Himne Regional.
- **Trenor Palavicino, Lleopolt** (Madrid, 1870- Valencia, 1937). Escriptor. President de Lo Rat Penat (1908-1910) i membre del Centre de Cultura Valenciana.
- **Villalonga Villalba, Ignaci** (Valencia, 1895-1973). Advocat, politic, empresari i financer. Membre de Joventut Valencianista i cofundador d'Unió Valencianista Regional (1918), creà el grup editorial que publicaria el periodic *La Correspondencia de Valencia*, que es converti en l'orgue del partit. Publicà diverses obres, pero a nivell valencianiste destaca *Sustantivitat del valencianisme* (1919). Ingressà en la *Derecha Regional Valenciana* de Lluís Lucia, en 1930, arribant a ser diputat.

Quedarien tambe com a signataris els membres que conformaven la Junta de Lo Rat Penat i que en el document, al que ya s'ha fet alusio, foren: Nicolau Primitiu Gómez, Francesc García Gascón, Ricart Sanmartín Bargues, Manel Tetuà Cases, Ferran Prósper Lana, Josep Gasch, Vicent Sanchis Sugrañez, Emili Vilella García, Emili Baró Bori i Manel Cervera

Anex II

Antecedents i diferents propostes ortogràfiques

No podem -ningu pot- dir que la llengua valenciana siga una llengua sense tradició gràfica, ni que no haja contat en una abundant producció lexicogràfica que, d'alguna manera, haja pogut anar marcant pautes en la seua escriptura. Però també es cert que la falta d'una seqüència ininterrompuda en el seu conreu ha fet de la seua evolució -almenys en l'aspecte gràfic- un procés no normal. No hem d'oblidar el període conegut com a Decadència -segles XVI a XVIII- en que quedà reduïdíssim el seu ús escrit, fins a arribar a lo anecdòtic, o el desprestigi al que la condemnaren les classes dominants o inclús el propi poder i l'Administració (*Decreto del Casón del Buen Retiro*, de 29 de juny de 1707). Estos fets propiciaran una sèrie de situacions gens normals en el procés evolutiu i de codificació d'una llengua que va vore interromput, durant un llarg període, lo que podria ser un procés d'evolució, de conreu i, sobre tot, de fixació gràfica. Hem d'arribar al segle XIX i principis del XX per a que es produïxca un intent per la restauració de la llengua valenciana, per tal d'elevà-la novament a vehícul cultural i, sobre tot, per a potenciar el seu ús. El romanticisme, convertit ací en Renaixença, serà el moviment que treballarà per la seua recuperació i prestigi, dins del qual sorgiran estudiosos de l'idioma que aniran dotant-lo d'una sèrie de ferramentes que possibilitaran el seu coneiximent i que propiciaran unes reglamentacions a l'hora del seu ús, especialment l'escrit.

En este marc es a on es poden situar a personages com Carles Ros, Manuel J. Sanelo, Escrig, Martí Gadea, Llombart o Josep Nebot i Pérez, entre uns altres.

Els primers intents de recuperació llingüística

El caos existent, gramaticalment parlant, feya de l'ús escrit de la llengua valenciana un problema en no hi haure unes regles i criteris que pogueren seguir els seus usuaris, i constituïa un impediment, o almenys ralentisava moltíssim, l'empresa recuperadora i prestigiadora de l'idioma autocton. Serà possiblement, o precisament, este el motiu que farà que anaren apareixent en els diccionaris que es publicaran a la fi del s. XIX tota una sèrie d'apartats gramaticals que podran considerar-se com un primer avanç de redacció d'un cos gramatical.

D'entre els interessats per esta recuperació idiomàtica i dels més preocupats per la necessitat d'escriure la llengua valenciana en propietat, ja s'han citat alguns noms; es poden senyalar ara algunes de les seues obres dedicades ad esta temàtica:

- **Carles Ros** (València, 1703-1773), en el seu *Diccionario Valenciano-Castellano* de 1764 ja indicava en el proleg lo següent: "*Es tanta la necesidad que hay (en el Comun) de la inteligencia, en el bien escribir la Lengua Valenciana, que no hay modo suficiente, para poderlo referir. Está igualmente en olvido el dialecto de nuestro Idioma, que lo davan ya todos por sepultado; pero yo, gracias à Dios he podido en este Diccionario, bolverlo à su estado; pues en la acotacion que hay à cada letra, se comprenderà la pronunciaci3n, y entonaci3n de ella: y las combinaciones, syllabas, 3 elementos, para bien pronunciar, y escribir las dicciones, quèdan expressadas en la Explicacion de las Cartillas Valencianas,...*". Es també autor de *Practica Ortografia para los dos idiomas Castellano y Valenciano* (1732); *Epitome del Origen y Grandezas del Idioma Valenciano* (1734); *Tractat de Adages y Refranys Valencians y Practica per a escriure ab perfecci3n la Lengua Valenciana* (1736), *Correcci3n de Vozes y Phrases* (1771).

- **Manuel Joaquin Sanelo Lagardera** (Xativa, 1760 - València, 1827). En 1805 proponia a la Societat Econ3mica d'Amics del Pa3s la creaci3n d'un escoles de llengua valenciana i aportava un *Silabario copioso de voces lemosinas y plan de*

enseñanzas de este idioma para la lectura, instrucción e inteligencia de escritos lemosinos. Es autor també de un *Diccionario Valenciano*, editat en els primers anys del s.XIX, que conté 9.000 veus molt elaborades. La seua visió llingüística es molt arcaisant

- **Josep Escrig i Martínez** (Lliria, 1791-1867). Advocat i llingüiste. En 1840 començava l'elaboració del seu *Diccionario Valenciano-Castellano*, que acabà en 1850 i publicà en 1851 baix la protecció de la Societat Econòmica d'Amics del País. En el sentit en que s'estava parlant, Escrig incorpora en les primeres pàgines del diccionari una "Sucinta advertència sobre la ortografia de la lengua valenciana, ó reglas que respecto a ella deben tener presentes".

- **Joaquim Martí i Gadea** (Balones, 1837 - Mislata, 1920). Eclesiàstic i escriptor, però sobreixirà com a llingüiste i com a folclorista. Destaquen entre les seues obres el *Diccionario general valenciano-castellano* (1891), un *Vocabulario valenciano-castellano. El más completo de los publicados hasta el día* (1900) i un *Vocabulari monosilabic valencià-castellà* (1915). La seua tendència i concepció arcaisant, i l'afany per apartar-se dels castellanismes, fan que propugnara una ortografia "lemosina i antiga, propia del valenciano, que es también la que usan los catalanes y baleares".

- **Constantí Llobart –Carmel Navarro Llobart–** (València, 1848-1895). Escriptor. Reelaborà i millorà sensiblement el diccionari d'Escrig, fent una tercera edició ampliada. En les primeres pàgines inclou un ensaig gramatical, premiat per Lo Rat Penat, que titulà *Ensayo de ortografía lemosino-valenciana*.

Llobart, auspiciador de la Renaixença valenciana, fundaria una societat que pretenia agrupar als "amadors de les glòries valencianes", Lo Rat Penat (1878), des d'a on treballar per la recuperació cultural i idiomàtica valenciana. La seua producció es molt ampla, destacant la seua obra *Los Fills de la Morta-Viva*, un tractat bio-bibliogràfic d'escriptors valencians.

- **Josep Maria Puig Torralba** (València, 1854-1911). Poeta i erudit. Discipul de Constantí Llobart. També li preocuparen els temes llingüístics i gramaticals i en este sentit es autor de *Ensayo d'Ortografía Valenciana* i *Historia gramatical de la lengua lemosina-valenciana*. Col·laborà en Llobart en la societat valencianista L'Oronella en 1888.

En tots estos precedents, i possiblement en algun mes que s'haja omes, haurem d'arribar a la figura de Josep Nebot i Pérez qui farà realitat les intencions de Josep Mª Puig Torralba i del propi Constantí Llobart i redactarà la primera gramàtica valenciana.

- **Josep Nebot i Pérez** (Villarreal, 1853-1914). Farmacèutic i escriptor. Ingressà en el cos d'Archivers, Bibliotecaris i Arqueòlegs i s'encarregà de la Secció mèdica de la Biblioteca de l'Universitat de València. En el tema que nos ocupa s'ha de destacar que va escriure diferents articles de crítica literària i sobre filologia -algun dels seus articles urgien a la necessitat d'acabar en l'anarquia ortogràfica-. Es l'autor de *Apuntes para una gramática valenciana popular*, publicada en 1884 i del *Tratado de ortografía clásica valenciana*, publicada en 1910 i prologada per Teodor Llorente.

A Nebot el sector filocatalanista no li ha perdonat l'autoria d'estes dos obres i al filogramàtic l'han desprestigià constantment. No podia ser d'una altra manera, quan aquell reconeixia que en la base i estructura de la seua gramàtica estava la que la RAE havia publicat per al castellà o que, com indica Llorente en el proleg de l'Ortografia, "Nebot es de ese parecer; proclama nuestra independencia lingüística, y califica de tan grave herejía el catalanizar el valenciano, como el castellanizarlo".

Les propostes de Nebot tampoc quallaren i l'anarquia ortogràfica continuà imperant entre els escriptors que feyen us de la llengua valenciana. Esta situació faria que sorgira una tendència manifesta per buscar una solució. Esta preocupació trobà acaronament

en Lo Rat Penat, que es decantà, en un primer moment, per una ortografia fruit de l'estil arcaisat que usaven els escriptors vinculats ad esta associacio (es comprovable en la revista que publicava en 1911).

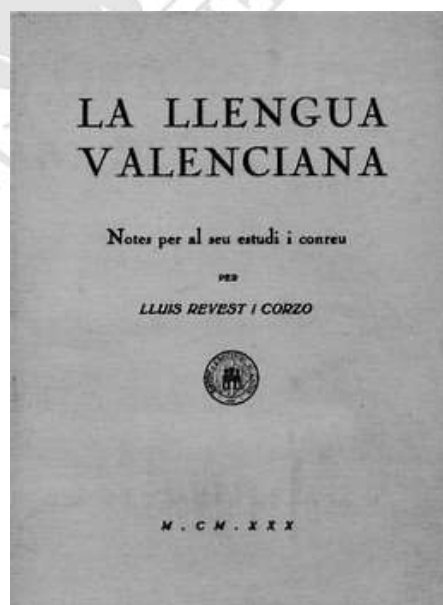
La **Academia Valencianista**, fundada en 1911, tambe era conscient de la situacio i de la necessitat de superar esta anarquia ortografica. En 1912, un dels seus membres, l'erudit i escriptor Francesc Martínez i Martínez (Altea, 1866-1946), que tambe ho era de Lo Rat Penat i que a mes era amic personal de Lluís Fullana, apuntava cap ad este francisca com al gramatic que podia posar solucio ad esta situacio. (Abdos eren membres de l'Institut d'Estudis Catalans i aço pogue influir en iniciar una tasca normativisadora com ya venia fent aquell Institut).

Lo Rat Penat, encara que en alguna contradicccio social interna, a la fi es decantà per buscar una solucio autoctonista i encarregà al pare **Fullana** l'elaboracio d'unes "Normes" que es debatiren en diferents assemblees convocades a l'efecte.

- **Lluís Fullana i Mira** (Benimarfull, 1871 - Madrid, 1948). En 1915, en la seua *Gramatica Elemental*, deixà plasmades les "Normes" consensuades en les assemblees que a l'efecte havia convocades **Lo Rat Penat** i que Fullana havia presidit. Esta *Gramatica* es publicaria en 1918. Segons indica Fullana "acomodàrem l'Ortografia a les necessitats dels valencians apartantmos de les dos tendencies: la arcàica i la vulgar (*Advertiment* de 1932). La seua redaccio definitiva correspon a 1921 i apareixen en l'introduccio del *Vocabulari Ortogràfic*. Feu algunes llaugeres modificacions en la *Ortografia valenciana* de 1932, reeditada en 1933 i en la que indica "per lo tant, esta nòstra Ortografia no es seguidora de cap d'opinió: son criteri no es atre que la raó, deduïda de la ciencia filologica d'esta llengua". Encara que tingueren un seguiment i fon la proposta que usaren les Joventuts de Lo Rat Penat en la seua revista *Germania*, l'Academia Valencianista o el Centre de Cultura Valenciana i les que el propi Fullana usà en la Catedra de Llengua Valenciana, creada en l'Universitat de Valencia a proposta del Centre de Cultura Valenciana (1918), no se generalisaren i no acabaren de resoldre el problema. En tota provabilitat la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) supongue un truncament en esta labor i en general per a tota la que desenrollava el valencianisme, sector este que no es recuperaria fins a la decada dels anys 30 del passat segle, per a caure de nou en l'ostracisme acabada la Guerra Civil.

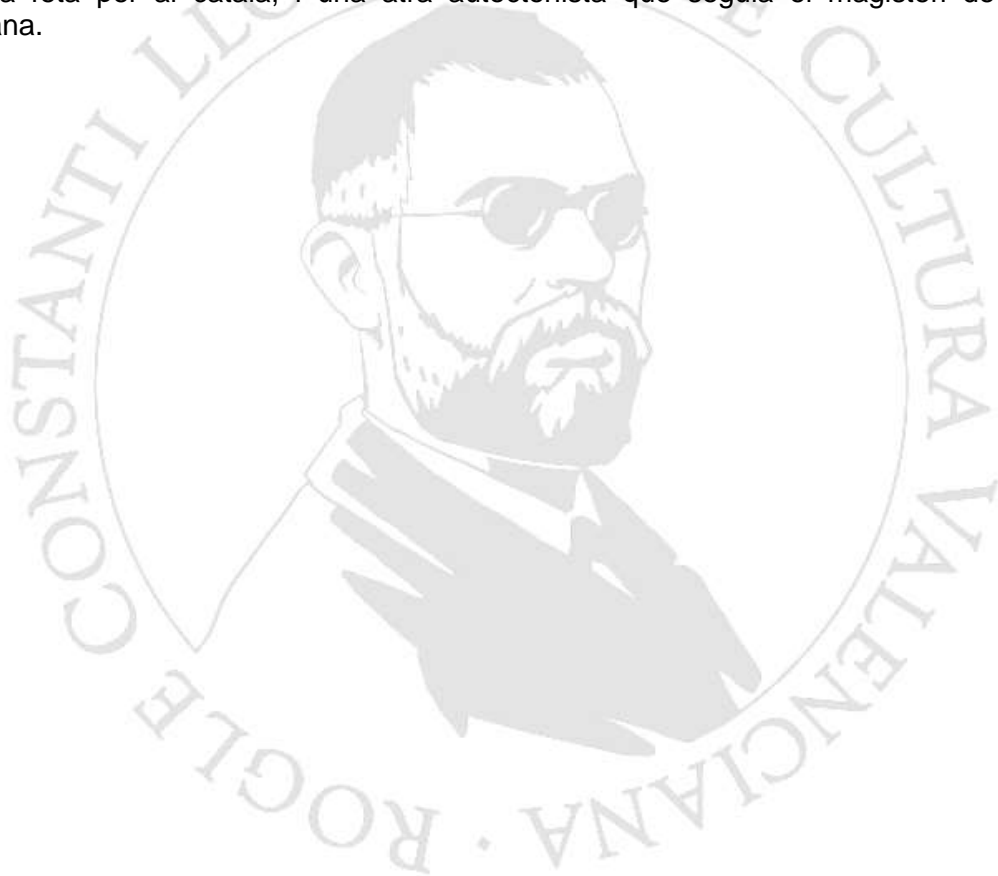
- **Josep Maria Bayarri i Hurtado** (Valencia, 1886-1970). Escriitor, escultor, catedratic d'Anatomia. Feu tambe una proposta ortografica, quan ocupava la Seccio de l'literatura de Lo Rat Penat, que fon secundada per un reduït grup de ratpenatistes (1922). Esta proposta l'han nomenada Normes valencianistes o Normes del 22, conegudes per "Cuáqueres", pel predomini de la grafia "q" per a representar al fonema "k". No tingueren practicament seguidors.

- Una atra proposta contemporanea es la de **Lluís Revest i Corzo** (Valencia, 1892-Castello, 1963) que en realitat respon mes a una teoria llingüística i a una proposta gramatical, que no ortografica. La seua aportacio es pot trobar en l'obra seua *La llengua valenciana. Notes per al seu estudi i conreu*, publicada per la Societat Castellonenca de Cultura en 1930. Estes teories quedaren en la llinea mija entre la proposta de Fullana i les normes del IEC. A la fi seguiria les normes del IEC encara que, segons Gómez Nadal (*Accio Valenciana*, 15-V-30), podria "reduir-se grosso modo en açò: escriure amb ortografia catalana, la morfologia valenciana"; no cal dir que Gómez

Nadal en esta premisa simplifica molt i obvia i minimisa els posicionaments de Revest respecte de l'articul "lo", la formacio dels plurals, el rebuig dels demostratius catalans i un llarc etc. Revest es mostra unitariste en reserves i, a la primera redaccio de l'obra citada, incorpora, ans d'editar-la, una part que titulà *Ortografia*, tal i com senyala en un Advertiment en la pag. 7: "Al treball primitiu, sotsmés a les correccions inexcusables i descarregat d'un proemi massa deslligat del tema, s'afigen, atenent indicacions per a mí de molta força, les regles ortogràfiques finals". La seua postura es vacilant i passa a justificar l'adopcio de les Normes del IEC per considerar-les les mes viables. Les raons que aporta poden considerar-se pelegrines, pero a la fi trasllada eixa solucio a la seua proposta ortografica, en la que inclou certes modificacions (te en conte a Fullana, la labor del qual valora pero no acaba de compartir).

En posicionaments i propostes ortografiques diverses es seguirà insistint per tal d'arribar a un acort i confluir en unes uniques normes ortografiques. Les dos tendencies imperants despuix de la caiguda i la fi de la Dictadura de Primo de Rivera seran: una catalanista, ya que adoptarà, sense mes, la proposta normativa de Pompeu Fabra feta per al catala, i una atra autoctonista que seguia el magisteri de Lluís Fullana.

Anex III

La proposta de BIC per a les “Normes”

El catalanisme recalitrant i la dreta castellanista s'aliaren en Castello l'any 2010 per a sol·licitar de les Corts Valencianes que les “Bases del 32” foren declarades Be d'Interes Cultural.

L'Universitat Jaume I (UJI), l'Academia Valenciana de la Llengua (AVL) o el mateix Consell Valencià de Cultura (CVC) no tardaren en emetre informes favorables a la sol·licitud que formalisà el llavors alcalde de Castello -ara president de la Generalitat- Alberto Fabra, a proposta del diputat de la Coalicio Compromis Josep Mª Penella, sobre l'incoacio d'expedient de declaracio de Be d'Interes Cultural de les dites “Normes”.

Una vegada mes estes institucions, que deuriem velar per salvaguardar l'identitat de la llengua valenciana, pel seu estudi i conreu, s'han posat, en les seues recomanacions, al servici de la catalanisacio idiomatica que margina lexic i morfologia genuïnamente valencianes, tal i com ya venen fent sobre qualsevol manifestacio cultural del nostre poble.

El Consell Valencià de Cultura, en la seua llinea, començada en el famos Dictamen de 13 de juliol de 1998 (*Dictamen del Consell Valencià de Cultura sobre la situacio social del valencià i el seu ús*) que propicià la creacio de la AVL (la finalitat confessada de la qual es fer convergir la llengua valenciana en el català), no ha dubtat en recomanar que estes Bases siguen considerades BIC, en la categoria de Be immaterial. Igualment s'han pronunciat les atres dos institucions. En el document de 26 d'abril de 2011, el CVC arriba a conclusions com:

3. Que aquestes Normes o Bases deuen ser considerades patrimoni immaterial de la història dels valencians, amb una importància transcendental, donats els continguts essencials patrimonials de consens entre els valencians, i per representar un compromís de lleialtat amb la llengua.

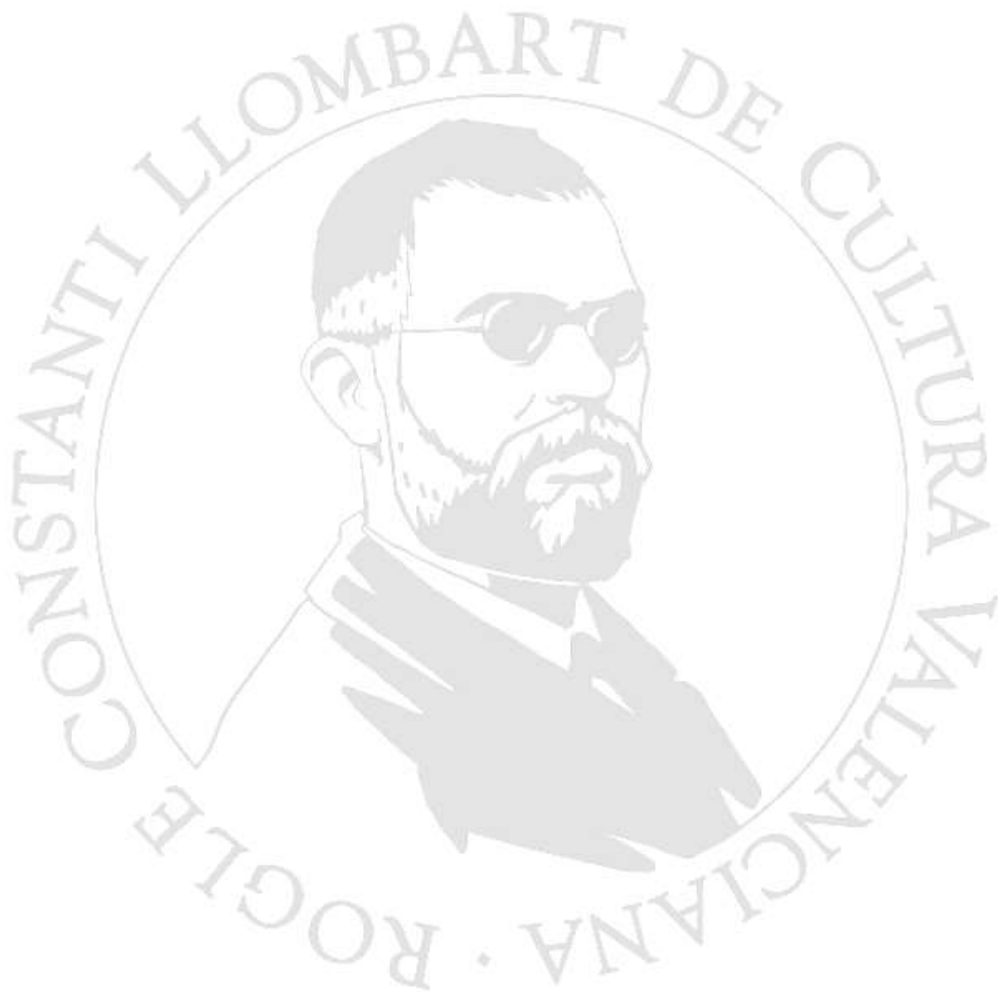
4. Que les Normes de Castelló s'interpreten com a fonament dels trets definidors del valencià contemporani, com són la normativització ortogràfica i gramatical i el reconeixement del lèxic patrimonial i culte de l'idioma.

Pocs comentaris merixen estos dos arguments que sustenten eixe informe favorable perque es poden desmontar un per un, començant perque l'aparent esperit conciliador dels impulsors de les Bases no era mes que una impostura, lo qual queda patent pel fet de que ells foren els primers en traicionar-les. No hem d'oblidar que les persones i institucions mes qualificades firmaren l'acort de forma condicional, i que les Bases originaries foren retocades i incrementades en dos sobre el document original en la publicacio que d'elles feren certs mijos –alguna revista i periodich- i que l'Ajuntament de Valencia edità en un fullet per a la Fira del Llibre de l'any 1933, o que el mateix *Vocabulari* que ya tenia enllestit Carles Salvador, i que publicà L'Estel eixe mateix any, s'apartava de les Bases i, catalanizat, es convertia en material de consulta en especial per als futurs cursos que organitaria primer en *El Camí* i en posterioritat en Lo Rat Penat en els que la seua *Gramàtica* (1952) es convertia en l'unic recurs pedagogic.

L'estat de la qüestio en octubre de 2013 era la falta de resolucio d'aquell expedient, aço, junt al temps transcorregut des de les primeres manifestacions institucionals favorables, ha motivat que de nou el Bloc-Compromis haja instat a reprendre el tema. Aixina es despren de la “Declaracio institucional” que ha proposat el portaveu del Grup municipal d'eixa formacio en l'Ajuntament de Castello, en data 9 de setembre de 2013. En igual sentit es passava nota a la premsa d'eixa localitat acompanyada d'unes declaracions del portaveu en Castello del mateix grup politic, publicades el 8 de setembre de 2013 en el periodich local *Mediterráneo*.

La realitat es que considerar BIC, en la seua categoria d'immaterial, a les *Bases per a l'unificació de l'ortografia valenciana* deuria ser una manera de salvaguardar la memòria de l'acort, si este haguera segut realment el principi d'una normalisació llingüística valenciana. Ya hem vist que no, que aquell contuberni no fon mes que un frau en el que involuntariament, buscant un consens que es feya necessari, confluien algunes personalitats de l'epoca i que per part dels promotors venia ya orientat a dotar d'un instrument "acceptable" al proces de catalanisació llingüística de l'idioma valencià, i sumir-lo en el proces de normativisació i normalisació llingüística del català.

Una vegada mes es constata que la que ix perdent, sense dubte, es l'autentica llengua valenciana, mentres en estes cridaneres mides es va reforçant la quimerica concepció catalanofila de la nostra societat i de la nostra personalitat com a poble.

Notes

[1] Vila Moreno, Alfons. *Normes d'ortografia valenciana (Aportacio al seu estudi)*. Col. Quaderns de divulgacio, nº 5. Ed. Lo Rat Penat, 1995.

[2] Uns anys abans, en 1928, havia obtingut premi en els Jocs Florals de Valencia en una obra gramatical, que publicaria com a *La llengua valenciana. Notes per al seu estudi i conreu*. Castello, 1930.

[3] *Normes d'Ortografia Valenciana*. Excm. Ajuntament de Valencia. Festa del Llibre de 1933. Quarta edicio facsimil a carrec de l'Excm. Ajuntament de Valencia. Maig, 1984, prologada per Joan Fuster (25 d'abril de 1981).

[4] Es referix al Quadern d'Orientacio Valencianista II, *Vocabulari Ortogràfic Valencià*, elaborat per Carles Salvador, precedit d'una Declaracio i Normes ortogràfiques i que fon editat per L'Estel en 1933.

[5] Els diaris de 12 de giner de 2001 donen la noticia de la compra feta pel llavors Conseller de Cultura, Manuel Tarancon, per 12 millions de pessetes, de "l'acta original i la correspondencia". L'acta du per títol "Bases per a la unificació de l'ortografia valenciana" i està formada per cinc fulls numerats. La documentacio es completa en 26 cartes de Carles Salvador, Adolf Pizcueta i Gaetà Huguet escrites entre els anys 1924 i 1934 i una atra de Pompeu Fabra de 1930. (*Mini Diario*, pag. 12. Valencia; *Las Povincias*; *Levante-EMV*, pag.72; *El País o Diario de Valencia*, tots del 12 de giner de 2001)

Tambe en la premsa d'eixos dies ixqueren alguns articuls criticant esta compra, especialment en el *Levante- EMV* (editorial) o el Manifest de Lo Rat Penat de 18 de giner de 2001.

[6] En el *Cuaderno* nº 1 de la Secretaria General Tecnica de la Conselleria d'Educacio de la Generalitat Valenciana, Valencia, 1982, s'arreplega un compendi llegendari de decrets, ordens i resolucions (1979-1982) relatives a l'incorporacio de l'Idioma Valencià al sistema d'ensenyança de la Comunitat Valenciana, sobre la facultacio de professionals i reconeiximent de titulacions, autorisacio de llibres o proposta de normativa ortografica.

[7] Decret del 3 de decembre de 1982 publicat en el Diari Oficial de la Generalitat el 18 de decembre de 1982.

[8] Decret de 13 de setembre 187/1994 del Govern Valencià pel que se regula la supervisio dels materials didactics curriculars per a l'ensenyança del regim general i el del seu us en els centres de la CV.

Orde del 16 de decembre de 1994 que desenrolla el Decret del 13 de setembre 187/1994 del Govern Valencià.

[9] Orde ministerial de juliol de 1978 per la que se crea l'Institut de Filologia Valenciana, publicat en el BOE de 18 d'octubre de 1978. Despres convertit en Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana per Orde de la Generalitat Valenciana de 22 de novembre de 1994 publicat en el DOGV el 29 de novembre de 1994, i que agrupa a les universitats de Valencia (Estudi General), d'Alacant i la Jaume I de Castello.

[10] Acort 1/2005, de 9 de febrer de 2005, pel qual s'aprova el "Dictamen sobre els principis i criteris per a la defensa de la denominació i l'entitat del valencià". Punt 1 del dictamen.

*Revisat en novembre de 2013

Bibliografia

AGULLÓ PASCUAL, Benjami. *Vida y obra del escritor Luis Fullana Mira (1871-1948)*. Instituto de Estudios Alicantinos. Diputación de Alicante, 1975.

— *Criteris filològics del Pare Fullana en els anys 1918 i 1919*. Ed. Lo Rat Penat, 2002.

BUENO TÁRREGA, Baltasar. *Breve historia de la Lengua Valenciana*. Coleccionable, de *Las Provincias*, Valencia, 1999. N° 11, pag. 170 i 171.

CLIMENT MARTÍNEZ, Josep Daniel. *Les Normes de Castelló. L'interés per la llengua dels valencians al segle XX*. Academia Valenciana de la Llengua. Valencia, 2007.

CREMADES MARCO, Francesc de Borja. *La llengua valenciana en perill*. Ed. Grup d'Accio Valencianista, Valencia, 1982.

— *Normativa de la llengua valenciana*. Col. Aula d'Humanitats de la RACV

DOMENECH ZORNOZA, Josep Lluís i BUCHÓN TOMÁS, Joan Carles. *Normes del 32. Ara i Ací*. Ed. Editorial Prensa Valenciana S.A. Valencia, 1998.

DOMENECH, Josep Lluís i SARAGOSSÀ, Abelard. "Les Normes de Castelló: exigències cíviques actuals". *Levante EMV*. 27 de desembre de 2002. Valencia.

GUINOT I GALÁN, Josep Maria. *Les Normes "del 32" i l'unitat de la llengua*. Ed. Lo Rat Penat. Valencia, 1983. (Conferència pronunciada el 11 de gener de 1983).

— *Les Normes de Castello*. Ponència del IX Seminari de Llengua i Lliteratura Valenciana "Oríge i identitat de la llengua" Gandia 1993. Publicat en el n° 13 de la Serie Filologica, per la RACV en 1994

— *Les Bases Ortogràfiques del 32 (o les de Castello) i les d'El Puig (o les de la RACV) comparades*, publicat en la colecció Quaderns de Divulgació (Punt d'encontre en la Cultura Valenciana-n°9) Lo Rat Penat, 1997.

MIEDES I BISBAL, Emili. *La catalanitat de les Normes de Castello de la Plana de 1932*. Ed. L'Oronella. Valencia, 1995.

PALAU, D. "La unificació ortogràfica de les Normes de Castelló. La cuina del pacte del 32". Suplement Cultural del *Levante.EMV*. Divendres, 19 de gener de 2001. Valencia.

PÉREZ MORAGÓN, Francesc. *Les Normes de Castelló*. Col. Quaderns 3 i 4. Ed. Eliseu Climent. Valencia, 1982.

RECIO, Carles. *La pugna ortogràfica*. T. II de "El valencianismo". A.C. Confluència Valenciana. Valencia, 1999.

— *La Batalla de Valencia*. T. IV de "El valencianismo". A. C. Confluència Valenciana. Valencia, 1999.

— "Episodios valencianistas: Las Normas del 32". *Levante EMV*. Dijous, 26 de desembre de 1996. Valencia.

— "En el 70 aniversari de la Normativa Valenciana". *Levante.EMV*. 24 de desembre de 2002. Valencia.

SANCHIS PINO, Josep Francesc. "Notes comparatives i comentaris entre les Normes d'Ortografia Valenciana, Bases 1932 i les Normes d'Ortografia Valenciana de la RACV. Treball inedit elaborat per als Cursos de Llengua i Cultura Valencianes de Lo Rat Penat. Valencia, 1997.

TARANCÓN, Manuel. "Les Normes en el seu aniversari". *Diario de Valencia*. 20 de desembre de 2002. Valencia.

VILA MORENO, Alfons. *Normes d'Ortografia Valenciana (aportació al seu estudi historic)*, publicat en la colecció Quaderns de Divulgació (Punt d'encontre en la Cultura Valenciana-nº5) Lo Rat Penat, 1995.

— *Les Normes del 32. Aportació Documental. (Estudi al voltant de les Bases d'Ortografia Valenciana de 1932)* Lo Rat Penat, 1997.

“Compromís pide declarar BIC les Normes de Castelló”. *Mediterráneo*, 8 de setembre de 2013.

Informe sobre la declaració com a bé d'interés cultural (BIC) de les *Bases per a la unificació de l'ortografia valenciana o Normes de Castelló*. Consell Valencià de Cultura, 26 d'abril de 2011.

